

УДК 025.2:908(477.44):004.738.1

*Г. М. Слотюк,
заст. директора з наукової роботи та інформатизації
Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва*

ПРЕДСТАВЛЕННЯ КРАЄЗНАВЧОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ВЕБ-САЙТАХ БІБЛІОТЕК ВІННИЧЧИНИ

У статті проаналізовано стан представлення краєзнавчої інформації на сайтах і блогах бібліотек Вінниччини.

Ключові слова: краєзнавча інформація, веб-сайти бібліотек, блоги бібліотек, аналіз контенту веб-сайтів.

Постановка проблеми. Одним із важливих напрямів у діяльності бібліотек є поширення краєзнавчих знань. Упровадження в практику їхньої роботи використання можливостей Інтернету сприяє інтеграції краєзнавчих ресурсів, організації швидкого доступу до них, популяризації видань книгозбірень відповідної тематики. До електронних продуктів бібліотеки фахівці відносять електронні ресурси, які створені цим закладом: бази даних (БД), електронні документи, електронні колекції, колекції посилань на Інтернет-ресурси тощо.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан представлення краєзнавчої інформації на сайтах і блогах бібліотек Вінниччини.

Аналіз наукових досліджень. Питання представлення краєзнавчих електронних ресурсів на бібліотечних сайтах відображено в низці досліджень фахівців бібліотечної справи, зокрема А. С. Карауш [5], В. П. Кисельової [2], М. М. Кузнєцової [3], Н. М. Кушнарєнко [4], Л. В. Левицької [5], Є. Г. Хромової [6], Г. І. Ширко [7].

Основна частина. Книгозбірні Вінниччини прагнуть активно застосовувати можливості власних веб-сайтів, блогів для представлення, популяризації та доступу до краєзнавчої інформації.

Основну роботу з організації виробництва краєзнавчих Інтернет-продуктів в області виконує Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені К. А. Тімірязєва, яка є центром краєзнавчої діяльності на території Вінниччини. Найбільш цінними інформаційними ресурсами цієї тематики є краєзнавчі бази даних. Зокрема, БД «Література про Вінницьку область», розміщена на веб-сайті названої книгозбірні (<http://library.vn.ua>), є найповнішою серед представлених в Інтернет-мережі. Вона корпоративна, над її поповненням працюють бібліографи відділу краєзнавства та бібліографи-краєзнавці районних бібліотек. Наразі ця база даних містить понад 70 тис. аналітичних бібліографічних записів газетних і журнальних статей, опублікованих у місцевій і центральній пресі, та матеріалів із наукових збірників. БД щорічно зростає більш як на 5 000 записів. Для забезпечення ефективного пошуку вона містить бібліографічні й лексикографічні словники. Варто

зазначити, що фахівці обласної книгозбірні надають доступ і до тематичних бібліографічних баз даних: «Лядівський монастир», «Шевченко і Вінниччина».

На веб-сайті в рубриці «Наші видання» подано близько 200 електронних повнотекстових документів, зокрема понад 70 бібліографічних покажчиків, що присвячені визначним історичним подіям і відомим діячам краю. Серед них зустрічаються всі типи таких видань: універсальні, галузеві, тематичні та бібліографічні (персональні). Тематика покажчиків різноманітна, проте найбільше посібників присвячено видатним діячам Вінниччини. Як повноцінні електронні видання представлено бібліографічні покажчики «Марко Вовчок. Життя і творчість», «І знову живий світ оглядаю...» (До 175-річчя від дня народження С. В. Руданського).

Цінним джерелом краєзнавчої інформації є щорічний хронологічний довідник «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини». Повні тексти краєзнавчих документів репрезентовано в рубриках «Твори письменників Вінниччини» і «З фондів рідкісних і цінних видань», які й започаткували відповідну електронну колекцію.

Щороку з метою популяризації краєзнавчих матеріалів працівники бібліотеки розміщують на її веб-сайті повний текст «Календаря знаменних і пам'ятних дат Вінниччини», матеріали краєзнавчих науково-практичних конференцій, літературно-краєзнавчі дослідження, а з 2009 року – повні тексти альманаху «Подільський книжник», що висвітлює минуле й сьогодення книжкового життя Поділля. На веб-ресурсі представлено також краєзнавчий довідник «Вінниччина туристична», де зібрано інформацію про найбільш привабливі куточки цієї місцевості й дані про видатних діячів краю, подано відомості про археологічні, архітектурні, історичні пам'ятки, описано народні традиції, звичаї та обряди.

Серед розмаїття віртуальних виставок, репрезентованих на веб-сайті бібліотеки, розміщено низку краєзнавчих, а саме: «Вінниччина: природа, екологія, людина», «Відлуння далеких літ Тульчина», «Старовинне і юне місто Вінниця», «Через минуле у майбутнє» (до 90-річчя відкриття трамвайного руху у Вінниці), «Книги-лауреати: твори письменників-земляків, відзначені літературними преміями», «Василь Стус» та інші.

З 2010 року на сайті функціонує блог відділу літератури та інформації з питань краєзнавства (<http://krayvinnitsa.blogspot.com>), який систематично поповнюється відомостями відповідної тематики.

Потужним краєзнавчим ресурсом є Вінницький інформаційний портал (<http://irp.vn.ua>), що підтримується фахівцями обласної книгозбірні й бібліографами центральних районних бібліотек. Усі дані на ньому структуровано за розділами, які акумулюють і розкривають різноманітні ресурси: новини, статті, фотографії, вебліографія, тематичні розділи. Своєю чергою, вони поділяються на підрозділи, наприклад «Тематичні розділи» містять такі рубрики: регіон і влада; культура та мистецтво; наука і освіта; новини, засоби масової інформації; людина і суспільство; здоров'я, медицина; товари і послуги; транспорт, туризм; дозвілля, розваги. На веб-порталі розміщено повнотекстову інформацію, бібліографічні списки, посилання на

інтернет-ресурси, світлини, відеорепортажі тощо. Корпоративність у наповненні цього веб-ресурсу сприяє створенню єдиного унікального культурно-інформаційного простору області, забезпечує доступність та оперативність використання краєзнавчих інформаційних продуктів.

Для зручності користувачів обласна книгозбірня подає посилання на веб-сайти місцевих періодичних видань. Також для них функціонує «Віртуальна довідка», в архіві якої понад 100 документів із питань краєзнавства. Переважно читачі цікавляться наявними в цій установі джерелами із соціально-економічного й культурного розвитку краю, історії міст і сіл Вінниччини, літературою про видатних земляків тощо.

Веб-сайт обласної бібліотеки для дітей імені І. Я. Франка (<http://frankolibrary.com>) містить розділ «Місто моє», на котрому представлено повний текст довідника юного краєзнавця «Що, вулице, є в імені твоїм...». Матеріали цього видання ознайомлюють читачів із історичними відомостями про вулиці міста, життям та діяльністю видатних особистостей, на честь яких їх названо. Розділ сайту «Подорож бібліотекою» подає інформацію з історії книгозбірні.

Вінницька обласна бібліотека для юнацтва на власному веб-ресурсі (<http://vinobu.vn.ua>) також розміщує розповідь про своє становлення. У розділі «Фахівцю» краєзнавчі напрацювання представлено виданнями книгозбірні, зокрема біобібліографічними довідками «Чарівна сила таланту» (до 75-річчя від дня народження видатного письменника Є. Гуцала), «Її життя було як спалах свічки» (до 90-річчя від дня народження вінницької героїні-підпільниці Лялі Ратушної), історико-краєзнавчим матеріалом «Обитель на Лядовських кручах» та іншими документами.

Інформаційний блок «Медицина Вінниччини» Вінницької обласної наукової медичної бібліотеки (<http://vinmedlib.org.ua/>) ознайомлює віртуальних користувачів із медичними закладами області, надає перелік заслужених лікарів краю, репрезентує медичні програми та плани тощо.

Окрім обласних книгозбірень, популяризують краєзнавчі ресурси на своїх сайтах також бібліотеки інших систем і відомств. Так, на веб-ресурсі книгозбірні ВДПУ ім. М. Коцюбинського (<http://library.vspu.edu.ua/>) широко представлено інформацію про видатного письменника-земляка М. М. Коцюбинського (біографія, віртуальна виставка «Коцюбинський у Вінниці», віртуальна панорама музею М. Коцюбинського у ВДПУ, бібліографія, список творів, М. Коцюбинський в електронному каталозі бібліотеки). На сайті є інформація про знаменні й пам'ятні дати Вінниччини.

Фахівці Наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<http://library.vsmu.edu.ua/>) на власному сайті розміщують наукові праці викладачів університету. Книгозбірня також репрезентує свої напрацювання – біобібліографічні покажчики, присвячені видатним науковцям закладу. Цінною для користувачів є інформація віртуальної виставки «Родом із Вінниці» (до 125-річчя від дня народження лауреата Нобелівської премії Зельмана Ваксмана) тощо.

На сайті бібліотеки Вінницького національного аграрного університету (<http://lib.vsau.org/>) можна ознайомитися з повними текстами бібліографічних покажчиків серії «Провідні вчені університету». Також бібліографи представляють на ньому покажчики краєзнавчого змісту, зокрема «Лядовський монастир», «Цей шлях – для себе: Василь Стус» та інші.

Варто зазначити, що більшість книгозбірень на веб-ресурсах подають матеріали з історії своєї установи.

Краєзнавча інформація вдало розміщена на сайті Козятинської ЦРБ (<http://www.kazatin-lib.org.ua>), де на сторінці «Наш край» користувачі мають змогу отримати відомості про історію міста, району, його заповідні об'єкти, пам'ятки архітектури, музеї, знайти основні дані про життя й діяльність видатних земляків. Також тут репрезентовано «Календар знаменних і пам'ятних дат Козятинщини». У розділі «Вебліографія» зібрано посилання на Інтернет-ресурси – «Козятинщина в Інтернеті». Крім того, на сайті можна ознайомитися з інформацією про краєзнавчі видання, підготовлені фахівцями Козятинської ЦРБ, зокрема з такими: «Спогади та свідчення очевидців масового розстрілу євреїв у с. Самгородок Козятинського району», «Від “Рідної сторони” до “Лебединої зграї”» (до 85-річчя від дня народження письменника Василя Земляка) та інші.

Хмельницька ЦРБ на своєму веб-ресурсі (<http://hm-library.com.ua/>) краєзнавчі відомості зосередила окремим блоком «Краєзнавство», який має наступні розділи: археологія Хмельницького краю; символи Хмельницького краю; історія; пам'ятники краю; історія краю у світлинах; письменники краю; митці краю; покажчики. Ці структурні частини поступово наповнюються інформаційними матеріалами. Добре представлено розділ «Письменники краю», де можна ознайомитися з біографічною довідкою, переліком основних творів письменників, бібліографією про їхнє життя й творчість. Розділ «Покажчики» містить повні тексти бібліографічних видань Хмельницької ЦРБ. Віртуальні виставки на сайті репрезентують літературу, пов'язану з історією та сьогоденням Хмельниччини. У розділі «Визначні дати краю» подано «Знаменні і пам'ятні дати 2013 року». Є на сайті проілюстрована історія бібліотеки.

На веб-ресурсі Барської ЦРБ (<http://www.bar-library.com>) інформація про край акумульована в розділі «Краєзнавство».

Краєзнавчі відомості на сайті Бершадської районної книгозбірні (<http://library.bershad.ua/>) представлено трьома розділами: історія бібліотеки; історія міста Бершадь; історія сіл Бершадського району.

На веб-ресурсах Крижопільської ЦРБ (<http://kryzhopil-cbs.edukit.vn.ua/>), Дашівської міської бібліотеки-філії Іллінецької ЦБС (<http://dashiv-biblioteka.edukit.vn.ua/>) та Ярмолинецької сільської книгозбірні (<http://yarmolyntsi-biblioteka.edukit.vn.ua/>) розміщено історичну довідку про бібліотеку.

Сайт Райгородської сільської книгозбірні (<http://rayhorod-blblioteka.edukit.vn.ua/>) містить історію цього населеного пункту та його бібліотеки, світлини краєвидів.

Здійснюючи краєзнавчу діяльність, книгозбірні області застосовують різноманітні форми популяризації інформації відповідної тематики. Актуальними залишаються зустрічі з відомими людьми, презентації книжкових виставок, книг та їх обговорення, краєзнавчі подорожі, історичні бесіди, уроки, народознавчі години, організація занять у краєзнавчих гуртках тощо.

Наразі інформація про краєзнавчі заходи подається як на сайтах, так і на блогах бібліотек. Сьогодні блогосфера книгозбірень налічує понад 40 блогів, більшість з яких ведуть сільські бібліотекарі.

Чудовим прикладом є блог бібліотеки села Міжлісся Барського району (<http://mizhlissyalibr.blogspot.com/>), де краєзнавчу інформацію розміщено в розділах: історія бібліотеки, історія села Міжлісся, письменник та поетеса краю. На ньому, крім історичних і біографічних довідок, співробітниця цієї установи виклала твори своїх земляків, а також список корисних сайтів та блогів, адреси веб-ресурсів Барського району.

На блозі Тиманівської бібліотеки-філії Тульчинської ЦБС (<http://timanivkalive.blox.ua/>) подано відомості про краєзнавчі виставки, а саме: «О Тиманівко, мріє Желюкова» (про Двічі Героя Соціалістичної праці П. О. Желюка), «Я починаюсь з отчої землі», «Тиманівка на сторінках газети “Тульчинський край”». Тут розміщено ще й інформацію про колекцію вишитих сорочок, представлено їхні світлини.

Переважно на блогах сільських книгозбірень, зокрема Василевської бібліотеки-філії (<http://vasylivkalb.blogspot.com/>), Тиманівської бібліотеки-філії (<http://timanivkalive.blox.ua/>), Тульчинської ЦБС, Скаржинецької (<http://sogodmizavtrazavchdu.blogspot.com/>) і Соколівської сільських бібліотек (<http://blbliotekagromada.blogspot.com/>) Хмільницького району та інших, подано краєзнавчі довідки з історії власних сіл. Так, блог Жежелівської бібліотеки (<http://zezeliv.blogspot.com/>) представляє рубрики «Мое село», «Люди села». На блозі «Скарбниця Тиманівської бібліотеки» (<http://timanivka.blox.ua/html>) викладено поетичні й прозові твори жителів цього населеного пункту.

Також на сторінках бібліотечних блогів публікується інформація про засідання краєзнавчих клубів, соціокультурні заходи відповідної тематики, розповіді про видатних письменників і діячів краю тощо. Наприклад, на блозі Немирівської районної книгозбірні (<http://nemirovlib.blogspot.com/>), окрім загальнобібліотечних новин, розповідається про діяльність літературно-мистецького клубу «Криниця», засідання якого присвячено вивченню та популяризації краєзнавчих знань. Блог Вінницької центральної міської бібліотеки імені І. В. Бевза (<http://vincmb.blogspot.com/>) містить відомості з історії названої установи й біографічну довідку про Героя Радянського Союзу І. В. Бевза. На блозі Тростянецької ЦРБ (<http://trostblblioteka.blox.ua/html>) викладено інформацію про святкування 360-ої річниці битви під Батогом. Про краєзнавчу діяльність Томашпільської ЦРБ

(<http://library-tomashpil.blogspot.com/>) і Крижопільської ЦБС (<http://library-tomashpil.blogspot.com/>) можна дізнатися на їхніх блогах.

Висновки. Сьогодні одним із важливих завдань бібліотек є не тільки збирання та зберігання документів про край, а й організація доступу до них, зокрема за допомогою нових інформаційних технологій. Аналіз краєзнавчого контенту веб-сайтів і блогів книгозбірень Вінниччини показує, що перші кроки в наданні доступу до краєзнавчої інформації у віртуальному просторі здійснено. Корпоративність бібліотек у цьому процесі сприятиме створенню єдиного унікального культурно-інформаційного простору області, забезпечить доступність й оперативність використання краєзнавчих інформаційних продуктів.

Список використаних джерел

1. Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22 листоп. 2011 р., м. Київ / ДЗ «Національна історична бібліотека України» ; [редкол.: А. В. Скорохатова, В. П. Кисельова, Р. В. Маньковська, О. В. Михайлова та ін. ; ред.: Т. С. Кудласевич, І. В. Чеховська]. – К. : Видавн. дім «Вініченко», 2011. – 228 с.
2. Кисельова В. П. Краєзнавчий контент веб-сайтів регіональних бібліотек України: сучасний стан і тенденції розвитку / В. П. Кисельова // Роль краєзнавства у соціально-економічному розвитку регіону : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 10–12 жовт. 2012 р. / [ред. Г. М. Слотюк та ін. ; відп. за вип. Н. І. Морозова]. – Вінниця, 2013. – С.111–112.
3. Кузнєцова М. М. Краєзнавча діяльність публічних бібліотек: сучасний стан та чинники розвитку / М. М. Кузнєцова // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 19–21 трав. 2009 р. : тези доп. / ДАКККиМ. – К., 2009. – С. 134–136.
4. Кушнарєнко Н. М. Краєзнавчі електронні ресурси на бібліотечних сайтах в Інтернеті / Н. М. Кушнарєнко // Бібліотечне краєзнавство : підручник / Н. М. Кушнарєнко. – К., 2007. – С. 231–241.
5. Левицкая Л. В. Создание и использование электронных ресурсов по краеведению [Электронный ресурс] / Л. В. Левицкая, А. С. Карауш. – Электрон. текст. дан. – Режим доступа: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=libraries&id=3112. – Загл. с экрана.
6. Хромова Е. Г. Электронные краеведческие ресурсы как основа региональной, локальной и социальной памяти. Опыт создания краеведческого информационного продукта «Персона & Белово» [Электронный ресурс] / Е. Г. Хромова. – Электрон. текст. дан. – Режим доступа: www.kraslib.ru/foto_albom/doc/47_3.doc. – Загл. с экрана.
7. Ширко Т. И. Тематические краеведческие электронные ресурсы ТОУНБ им. А. С. Пушкина. Опыт создания и продвижения в информационном пространстве [Электронный ресурс] / Т. И. Ширко, К. Н. Ширко. – Электрон. текст. дан. – Режим доступа: <http://tomskhistory.lib.tomsk.ru/files2/2565.pdf>. – Загл. с экрана.

Г. Н. Слотюк

Представление краеведческой информации на веб-сайтах библиотек Винничны

В статье анализируется состояние представления краеведческой информации на сайтах и блогах библиотек Винницкой области.

Ключевые слова: краеведческая информация, веб-сайты библиотек, блоги библиотек, анализ контента веб-сайтов.

H. M. Slotiuk

Presentation of Ethnography Information on the Web-Sites of Vinnychchyna Libraries

The author of the article analyzes the ways of presenting ethnography information on local sites and blogs of Vinnychchyna libraries.

Key words: ethnography information, web-sites of libraries, library blogs, content analysis of web sites, libraries.

Надійшла до редколегії 06.12.2013 р.

УДК 004.738.5:37

О. Ю. Петрушенко,

*викладач кафедри екології та природничо-математичних
дисциплін Вінницького обласного інституту
післядипломної освіти педагогічних працівників*

Ю. В. Петрушенко,

*учитель математики «НВК: ЗОШ № 2
I–III ступенів – гімназія ВМР»*

WEB 2.0. ТА ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК МОДЕЛЮВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ОСВІТНЬОГО ПІДПРОСТОРУ ВЧИТЕЛЯ

Проведено аналіз джерел і розглянуто найбільш поширені сервіси web 2.0 та хмарних технологій як моделювального середовища освітнього підпростору. Обґрунтовано, що такі технології відповідають рівню сучасного розвитку освіти. Запропоновано модель освітнього підпростору вчителя математики.

Ключові слова: освітній простір і портал, інформаційно-комунікаційні технології, web 2.0, хмарні технології, соціальні сервіси.

Постановка проблеми. У результаті поширення Web 2.0 та хмарних технологій у мережевому доступі з'явилася велика кількість відкритих матеріалів, які можуть бути використані для навчання. Вони спрощують процес створення матеріалів і публікації їх у мережі. Завдяки таким технологіям кожен учасник навчального процесу може не тільки отримати доступ до цифрової бази даних: літератури, підручників, фотографій, малюнків, музичних файлів тощо, а й взяти участь у формуванні власного мережевого контенту, що значно підвищить стан розвитку природничо-математичної освіти.

Останнім часом у педагогічній літературі зустрічаються терміни «освітній простір», «освітній портал», «сервіси web 2.0», «хмарні технології». У зв'язку з цим педагог стикається з проблемою невизначеності. З одного боку, вона полягає в багатогранному виборі сервісів, варіативності їх використання відповідно до навчальної мети, а з іншого – у ефективності їх застосування в навчальній діяльності та досягненні освітніх цілей.